

ਧਰਮ ਯਾ ਮਜ਼ਹਬ

ਹਰ ਇਕ ਖਿਆਲ ਯਾ ਕਰਮ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ (Feelings) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਭਾਵਨਾ' ਦੀ ਸੂਖਮਤਾ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ (Intensity and sublimity of feelings) ਵਿਚ ਅਮਿਤ ਸ਼ਕਤੀ (Limitless dynamic power) ਹੁੰਦੀ ਹੈ— ਜਿਸ ਦੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਮਤਕਾਰ (Wonderful miracles) ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ, ਖਿਆਲਾਂ ਯਾ 'ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ' ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਭਾਵਨੀ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ :

ਨਿਸਚਾ

ਸ਼ਰਧਾ

ਸੇਧ

ਲਾਲਸਾ

ਭੁੱਖ

ਤੀਬਰਤਾ

ਖਿਚ,

ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ, ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

“ਸਤਿਗੁਰ ਧਰਤੀ ਧਰਮ ਹੈ,

ਤਿਸ ਵਿਚਿ ਜੇਹਾ ਕੋ ਬੀਜੇ ਤੇਹਾ ਫਲੁ ਪਾਏ ॥...॥

ਜਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਰਾਫੁ ਨਦਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ,

ਸੁਆਵਗੀਰ ਸਭਿ ਉਘੜਿ ਆਏ ॥

ਓਇ ਜੇਹਾ ਚਿਤਵਹਿ ਨਿਤ ਤੇਹਾ ਪਾਇਨਿ,

ਤੋਹੋ ਜੇਹੇ ਦਯਿ ਵਜਾਏ ॥”

(ਪੰਨਾ—303)

“ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਅਗੰਮੁ ਹੈ, ਨਿਰਵੈਰੁ ਨਿਰਾਲਾ ॥

ਜੇਹਾ ਮੁਹੁ ਕਰਿ ਭਾਲੀਐ ਤੋਹੋ ਵੇਖਾਲਾ ॥” (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 34/1)

“ਸਤਿਗੁਰੁ ਨੂੰ ਜੇਹਾ ਕੋ ਇਛਦਾ, ਤੇਹਾ ਫਲੁ ਪਾਏ ਕੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਕਰਤਾ ਸਭ ਕਿਛੁ ਜਾਣਦਾ, ਜਿਦੁ ਕਿਛੁ ਗੁਝਾ ਨ ਹੋਇ ॥”

(ਪੰਨਾ—302)

Religion or Creed Part 8

Behind every thought or action some feelings are present. The sublimity and intensity of feelings, there is limitless dynamic power – from which astonishing miracles emerge.

In the same way behind religious rites and rituals, there are thoughts or ‘faith-filled beliefs’.

In the folds of these beliefs, according to the

trust

faith

direction

desire

craving

intensity

pull,

consequences of thoughts and actions emerge.

1 The True Guru is the field of Dharma; as one plants the seeds there, so are the fruits obtained....

When the True Guru, the Tester, observes with His Glance, the selfish ones are all exposed.

As one thinks, so does he receive, and so does the Lord make him known. 303

2 The true guru is inaccessible, without animosity and extraordinary...

The mirror reflects the very face that one possesses.

B Gur 34/1

3 As one feels towards the True Guru, so are the rewards he receives.

O Nanak, the Creator knows everything; nothing can be hidden from Him. 302

“ਜੇਹਾ ਭਾਉ ਤੇਹੋ ਫਲ ਪਾਇਆ ॥” (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 26/10)

“ਜੇਹਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰਿ ਜਾਣਿਆ, ਤੇਹੋ ਜਹਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥”

ਏਹੁ ਸਹਸਾ ਮੂਲੇ ਨਾਹੀ, ਭਾਉ ਲਾਏ ਜਨੁ ਕੋਇ ॥” (ਪੰਨਾ—30)

“ਏਕ ਨਦਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਸਭ ਉਪਰਿ,

ਜੇਹਾ ਭਾਉ ਤੇਹਾ ਫਲੁ ਪਾਈਐ ॥” (ਪੰਨਾ—602)

ਏਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗਲ ਦਸਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ‘ਕਰਮਾਂ’ ਦੀ ‘ਅਹਿਮੀਅਤ’ ਅਤੇ ‘ਕੀਮਤ’ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਕਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ—ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਤਤਾ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Motivating feelings behind our actions are more important and valuable than the Action itself.

ਇਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬੜੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਯਾ ਮਾੜਾ ‘ਫਲ’ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਟੱਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ ਨੁੱਲੇ ਸਰੀਰਕ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੂਖਮ :—

ਖਿਆਲਾਂ

ਵਲਵਲਿਆਂ

ਵਿਉਂਤਾਂ

ਰੀਝਾਂ

ਸੇਵਾਂ

ਪ੍ਰੀਤ

ਪਿਆਰ

ਉਪਾਸ਼ਨਾ

ਭਗਤੀ

ਈਰਖਾ

ਦਵੇਤ

ਸਾੜਾ

ਘਿਰਨਾ

ਆਦਿ, ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ‘ਪੱਖ’ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ, ਗੁੱਝੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਗੁਪਤੋ-ਗੁਪਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅਲਪ-ਬੁੱਧੀ ਸਮਝਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ।

1 One receives the fruit according to the (degree of) love B Gur 26/10

2 As one knows the True Guru, so is the peace obtained.
There is no doubt at all about this, but those who love Him are very rare. 30

3 He looks alike upon all with His Glance of Grace,
but people receive the fruits of their rewards according to their love for the Lord. 602

Another thing that needs to be told here is that, it is indeed according to (the strength of) our faith that judgment on the ‘importance’ of our actions and their ‘value’ is made. In other words motivating feelings behind our actions are more important and valuable than the action itself.

These feelings could be very deep and very powerful and according to them our actions will bear fruits that are good or bad.

This eternal law of nature, apart from operating on gross physical actions, also operate secretly, invisibly on the subtle:-

thoughts

emotions

schemes

desires

service

love

worship

devotion

jealousy

duality

envy

hatred

etc., that arise behind every aspect of our lives and our tiny intellect is unable to understand all this.

ਇਹਨਾਂ ਡੂੰਘੇ, ਗੁਝੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ, ਸਾਡਾ 'ਜੀਵਨ' ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਖਿਨ-ਖਿਨ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਆਪ੍ਰਿ-ਘੜੇ' ਹੋਏ 'ਜੀਵਨ' (Personality) ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਜਾਂ 'ਹਵਾੜ'

ਹੀ, ਸਾਡਾ, ਆਪੋ-ਆਪਣਾ, ਅਮਲੀ, ਵਿਆਪਕ, 'ਨਿਜੀ-ਧਰਮ' ਹੈ !

ਉਪਰੋਂ ਦਿਖਾਵੇ ਮਾਤਰ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਭੀ ਅਖੌਤੀ ਧਰਮ ਧਾਰੀ ਫਿਰੀਏ !

ਇਹ ਸੂਖਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ :—

ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ
ਹੁਣ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਅਤੇ
'ਸੰਗਤ'

ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਲੋਕ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ 'ਸੰਸਾਰਕ, ਤੇ 'ਪਰਮਾਰਥਕ' ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ, 'ਧਰਮ' ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧਨਾਵਾਂ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਰੀਰਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ ਲਈ
ਚਿੰਤਾ, ਡਰ, ਫਿਕਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ
ਅਨੇਕਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੇ ਵਿਘਨ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਈਰਖਾ ਦਵੈਤ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ
ਪਰਾਈ ਟੇਕ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ
ਵੈਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਅਉਗਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਮਨ ਦੀ ਆਸਾ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲਈ
ਨਰਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ

According to these deep, secret emotions, our 'personality' takes shape and keeps changing from moment to moment.

In this way, the 'colour' or 'heat' of our self-fashioned personality is indeed our own practical, all-embracing 'individual-religion'!

(even if) on the surface, as a front, we could appear to belong to any so call religion.

These subtle sentiments depend upon,

the influence of previous birth
the present environment, and
the sangat, company (that we associate with).

Mostly people take on to religion or its numerous practices for the sake of obtaining the following worldly and spiritual achievements:-

to ward off poverty
to keep away from anxiety
to save oneself from physical diseases
to distance oneself from distress, fear and worry
to end fights and quarrels
to remove the obstacles of numerous hindrances
to get rid of jealousy and duality
to free oneself from the clutches of another
to escape from enemies
to keep away from vices
to keep away from the desires and wants of the mind
to free oneself from evil
to cleanse oneself from evil
to save oneself from hell

ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ
ਜਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ
ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰੋਪੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਜਾਂ

ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ
ਆਪਣੇ ਅਉਗਣ ਫੁਪਾਉਣ ਲਈ
ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਾਉਣ ਲਈ
ਧਨ-ਜੋਬਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ
'ਭਲੇ-ਭਲੇਰੇ' ਬਣਨ ਲਈ
ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ
ਗਿਆਨ-ਗੋਸਟੀ ਵਿਚ 'ਸਿੰਗ ਅੜਾਉਣ' ਲਈ
ਫਲਸਫੇ ਦੇ 'ਅਖਾੜਿਆਂ' ਵਿਚ ਜਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਰੀਰਕ ਸੁਖਾਂ ਲਈ
ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਤਰਨ ਲਈ
ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਕਰਨ ਲਈ
ਮਾਇਕੀ ਸਵਾਰਥ ਲਈ
ਸੰਸਾਰਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਰਸ ਭੋਗ ਲਈ
ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ
ਚੜਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਲਈ
ਧਰਮ ਦੇ ਫੈਲਾਉ ਲਈ
ਸਹੀ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤੀ ਸਿਖਣ ਲਈ
ਸੰਸਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ
ਕੁਦਰਤ, ਆਤਮਾ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਸਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ
ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ
ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪਹਿਚਾਨਣ ਲਈ
ਚੰਗਾ ਆਚਰਣ ਬਨਾਉਣ ਲਈ
ਮਨ ਦੇ ਟਿਕਾਉ ਲਈ

to be freed from mental diseases
to save oneself from the punishment meted out by jams
the couriers of death
to free oneself from the whirlpool of transgressions
to come out from the cycle of birth and death
to save oneself from the wrath of nature's powers
or

to satisfy worldly needs
to hide ones short-comings
to promote ones own praise
to acquire wealth and youth
to become the 'virtuous ones'
to enhance intellectual knowledge
to lock horns in intellectual discourse
to seek victory in the 'arena' of philosophy
to seek physical comforts
to cross the fiery ocean of grief
to succeed in an undertaking
to seek material gains for the self
to enjoy the pleasures of the world
to effect an increase in family members and their well being
to life a life in high spirits
to spread religion
to learn the correct way to live
to acquire worldly and religious knowledge
to discover the secrets of nature, soul and body
to acquire a place in heaven
to attain salvation
to recognize ones own responsibility
to build a good character
to calm the mind

ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ
 ਇਸ਼ਟ ਦਾ ਆਸਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ
 ਦੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਭਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ
 ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ
 ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ
 ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਈ
 ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ

ਪਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿ 'ਧਰਮ' ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭੀ, ਨਾ ਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਉਗਣ ਤੇ ਵਿਕਾਰ ਘਟਦੇ ਹਨ. ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ, ਇਤਨੇ ਧਰਮ ਤੇ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਸਾਡੀ ਸਾਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ! ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਜਗਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਬੱਲ-ਬਾਲਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ 'ਇਨਸਾਨੀਅਤ' ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ !

ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਦੁਖ-ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੁਖਦਾਈ ਸਰਣ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਨ ਲਈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ :-

"ਜਾ ਕਉ ਮੁਸਕਲੁ ਅਤਿ ਬਣੈ, ਢੋਈ ਕੋਇ ਨ ਦੇਇ ॥
 ਲਾਗੂ ਹੋਇ ਦੁਸਮਨਾ, ਸਾਕੁ ਭਿ ਭਜਿ ਖਲੇ ॥
 ਸਭੋ ਭਜੈ ਆਸਰਾ, ਚੁਕੈ ਸਭੁ ਅਸਰਾਉ ॥
 ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਲਗੈ ਨ ਤਤੀ ਵਾਉ ॥ ੧ ॥
 ਸਾਹਿਬ ਨਿਤਾਣਿਆ ਕਾ ਭਾਣੁ ॥
 ਆਇ ਨ ਜਾਈ ਥਿਰੁ ਸਦਾ, ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਸਚੁ ਜਾਣੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਜੇ ਕੋ ਹੋਵੈ ਦੁਬਲਾ, ਨੰਗੁ ਭੁਖ ਕੀ ਪੀਰ ॥
 ਦਮੜਾ ਪਲੈ ਨ ਪਵੈ, ਨਾ ਕੋ ਦੇਵੈ ਧੀਰ ॥
 ਸੁਆਰਥ ਸੁਆਉ ਨ ਕੋ ਕਰੇ, ਨਾ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਕਾਜੁ ॥
 ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਤਾ ਨਿਹਚਲੁ ਹੋਵੈ ਰਾਜੁ ॥ ੨ ॥
 ਜਾ ਕਉ ਚਿੰਤਾ ਬਹੁਤੁ ਬਹੁਤੁ, ਦੇਹੀ ਵਿਆਪੈ ਰੋਗੁ ॥
 ਗ੍ਰਿਸਤਿ ਕੁਟੰਬਿ ਪਲੇਟਿਆ, ਕਦੇ ਹਰਖੁ ਕਦੇ ਸੋਗੁ ॥
 ਗਉਣੁ ਕਰੇ ਚਹੁ ਕੁੰਟ ਕਾ, ਘੜੀ ਨ ਬੈਸਣੁ ਸੋਇ ॥

to gain mental peace
 to get help from ones religious connections
 to serve those in misery and in need
 to acquire noble virtues
 to free oneself the doubt fallacy of materialism
 to attain the light of spiritual knowledge
 to attain God's love

But it has been observed, that even after becoming religious, neither do shortcomings and vices decrease, nor are there any visible gains in the virtues. In fact, in the whole world, in spite of having so many religions and much religious preaching, our social, religious and spiritual life is declining all the more. Let alone this, in place of religion becoming the dominant (uniting and liberating) factor (among people), 'humanity' is (fast) disappearing.

To save oneself from the pain and misery that arises from doubt-ridden-fallacies of materialism and to take refuge in the comfort giving refuge of God, Gurbani motivates us as follows:-

When you are confronted with terrible hardships, and no one offers you any support, when your friends turn into enemies, and even your relatives have deserted you, and when all support has given way, and all hope has been lost -if you then come to remember the Supreme Lord God, even the hot wind shall not touch you. ||1||

*Our Lord and Master is the Power of the powerless. He does not come or go; He is Eternal and Permanent. Through the Word of the Guru's Shabad, He is known as True. ||1||Pause||
 If you are weakened by the pains of hunger and poverty,*

with no money in your pockets, and no one will give you any comfort, and no one will satisfy your hopes and desires, and none of your works is accomplished

-if you then come to remember the Supreme Lord God, you shall obtain the eternal kingdom. ||2||

When you are plagued by great and excessive anxiety, and diseases of the body; when you are wrapped up in the attachments of household and family, sometimes feeling joy, and then other times sorrow; when you are wandering around in all four directions, and you cannot sit or sleep even for a moment

ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਤਨੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ ॥ ੩ ॥

ਕਾਮਿ ਕਰੋਧਿ ਮੋਹਿ ਵਸਿ ਕੀਆ, ਕਿਰਪਨ ਲੋਭਿ ਪਿਆਰੁ ॥

ਚਾਰੇ ਕਿਲਵਿਖ ਉਨਿ ਅਘ ਕੀਏ, ਹੋਆ ਅਸੁਰ ਸੰਘਾਰੁ ॥

ਪੋਥੀ ਗੀਤ ਕਵਿਤ ਕਿਛੁ, ਕਦੇ ਨ ਕਰਨਿ ਧਰਿਆ ॥

ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਤਾ ਨਿਮਖ ਸਿਮਰਤ ਤਰਿਆ ॥੪॥”

(ਪੰਨਾ—70-71)

‘ਪ੍ਰਭ ਸਿਮਰਤੁ ਕਛੁ ਬਿਘਨ ਨ ਲਾਗੈ ॥’

‘ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਭਉ ਨ ਬਿਆਪੈ ॥’

‘ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਦੁਖੁ ਨ ਸੰਤਾਪੈ ॥’

‘ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਬਿਨਸੈ ਦੁਜਾ ॥’

‘ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੁਝੈ ॥’

‘ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਸੇ ਬੇਮੁਹਤਾਜੇ ॥’

(ਪੰਨਾ—262-3)

‘ਧਰਮ’ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ—ਅਤਿ ਡੂੰਘਾ, ਗੁਝਾ, ਸੂਖਮ, ਆਤਮਿਕ ‘ਭੇਦ’ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਮਾਇਕੀ ਅਲਪ-ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। (Beyond intellectual comprehension).

ਏਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਕਿ ‘ਧਰਮ’ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ

ਅਗਿਆਨਤਾ

ਗਲਤ-ਵੇਹਮੀਆਂ

ਭੁਲੇਖੇ

ਵਿਤਕਰੇ

ਦਿਖਾਵਾ

ਪਖੰਡ,

ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਘਾਲਨਾ, ਕਰਮ-ਕਿਰਿਆ, ਜਪ, ਤਪ, ਹਠ ਆਦਿ, ਸਾਰੇ

ਲਾਭਹੀਣ

ਫੋਕੇ

ਅਜਾਈਂ

ਦਿਖਾਵੇ ਮਾਤਰ

ਮੁਰਦਾ ਸਾਧਨ

ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

-if you come to remember the Supreme Lord God, then your body and mind shall be cooled and soothed. ||3||

When you are under the power of sexual desire, anger and worldly attachment, or a greedy miser in love with your wealth;

if you have committed the four great sins and other mistakes; even if you are a murderous fiend

who has never taken the time to listen to sacred books, hymns and poetry

-if you then come to remember the Supreme Lord God, and contemplate Him, even for a moment, you shall be saved. ||4|| 70-71

Remembering God, no obstacles are met.

Remembering God, one is not touched by fear.

Remembering God, one does not suffer sorrow.

In the remembrance of God, duality is removed.

In the remembrance of God, thirst is quenched.

Those who remember God are not lacking.

262-263

As the subject of ‘religion’ is extremely deep, mysterious, subtle and one that holds spiritual ‘secrets’, it is beyond the intellectual comprehension of our materialistic gross intellect.

This is the reason why the

ignorance

false beliefs

misunderstandings

differences

display

hypocrisy

pertaining to ‘religion’ is widespread and this is why our religious effort, deeds-actions, chants, penance, stubborn determination has all become

futile

hollow

fruitless

only for display

worthless ways.

Lekh 53 / 6

“ਧਿਆਨ ਲਗਾਏ ਨਗਿਓ ਸਭ ਲੋਗਨ,
ਸੀਸ ਜਟਾ ਨਖ ਹਾਥ ਬਢਾਏ ॥
ਲਾਜ ਗਈ ਕਛੁ ਕਾਜ ਸਰਿਓ ਨਹਿ,
ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਨ ਨ ਆਏ॥”

(33 ਸਵੱਈਏ ਪਾ: ੧੦—18)

“ਅੰਖਨ ਮੀਚ ਰਹੈ ਬਕ ਕੀ ਜਿਮ,
ਲੋਗਨ ਏਕ ਪ੍ਰੰਚ ਦਿਖਾਇਓ ॥
ਨਿਆਤ ਫਿਰਿਓ ਸਿਰ ਬਧਿਕ ਜਿਉਂ ਅਸ,
ਧਿਆਨ ਬਿਲੋਕ ਬਿੜਾਲ ਲਜਾਇਓ ॥
ਲਾਗ ਫਿਰਿਓ ਧਨ ਆਸ ਜਿਤੈ ਤਿਤ,
ਲੋਕ ਗਇਓ ਪਰਲੋਕ ਗਵਾਇਓ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਭਜਿਓ ਨ ਅਰੇ ਜੜੁ,
ਧਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਕਹਾਂ ਉਰਝਾਇਓ॥”

(33 ਸਵੱਈਏ ਪਾ: ੧੦—31)

ਇਹਨਾਂ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਿਰਿਆ' ਤੋਂ

ਉਚੇਰਾ
ਸੁਚੇਰਾ
ਚੰਗੇਰਾ
ਨਿਰਮਲ
ਨਿਰਬਾਣ
ਗੁਪਤ
ਗੈਬੀ
ਇਕੋ-ਇਕ
ਇਲਾਹੀ
ਬਿਸਮਾਦ ਰੂਪੀ
ਰਸ ਰੂਪੀ
ਰੰਗ-ਰੂਪੀ
ਪ੍ਰੇਮ-ਰੂਪੀ
ਸਬਦ-ਰੂਪੀ
ਨਾਮ-ਰੂਪੀ

1 By your show of meditation, by growing matted looks on your head and long nails on your fingers, you didn't succeed in deceiving others...

You lost your self respect, but you didn't attain your goal or goal. Without love no one can reach God. 33 Swa-i-yeh Pat.10/18

2 They close their eyes like a heron, and make a show of meditation to the public.

Like a huntsman, they lower their heads, and by their fixed gaze, they even put the cat to shame.

They go wherever there is any hope of getting any money. They are dishonoured in this world and nothing to build upon in the world hereafter.

O! thoughtless creature! You did not cherish the Lord. Why are you solely engaged in the worldly things? 33 Swa-i-yeh Pat.10/31

Gurbani throws light on the religious' rites and rituals practiced under the influence of doubt ridden fallacies and the

Lofty

wholesome

virtuous

blemish less

liberated

secret

one and only

mysterious

wondrous like

relish like

love like

shabad like

Naam like

values of 'spiritual religion in the following way

‘ਆਤਮਿਕ ਧਰਮੁ’ ਪ੍ਰਥਾਇ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਇਉਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ :—

“ਕੇਵਲ ਕਰਮ ਭਰਮ ਸੇ ਚੀਨਹੁ, ਧਰਮ ਕਰਮ ਅਨੁਰਾਗੋ ॥”

(ਰਾਮਕਲੀ ਪਾ: ੧੦)

“ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਿ, ਅਟਲ ਏਹੁ ਧਰਮ ॥” (ਪੰਨਾ—299)

“ਬਲਿਓ ਚਰਾਗੁ ਅੰਧਾਰ ਮਹਿ, ਸਭ ਕਲਿ ਉਧਰੀ ਇਕ ਨਾਮ ਧਰਮ ॥”

(ਪੰਨਾ—1387)

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ‘ਅਗਨੀ’ ਭੀ ਇਕ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਹ ‘ਅਗਨੀ ਤੱਤ’ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ‘ਪੱਖ’ ਵਿਚ ਗੁੱਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਰਵਿਰਤ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ‘ਅਗਨੀ ਤੱਤ’ ਸੂਰਜ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਗੁਣ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਭੀ, ਅਗਨੀ ‘ਤੱਤ’, ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਢੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ‘ਜੋ ਜਨਰ ਅਗਨੀ’ ਹੈ— ਉਹ ਭੀ ਏਸੇ ‘ਅਗਨੀ-ਤੱਤ’ ਦੀ ਹੀ ਅੰਸ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਚ ਜੋ ‘ਅਗਨੀ’ ਗੁੱਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ— ਉਹ ਭੀ ਇਸ ‘ਅਗਨੀ-ਤੱਤ’ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

“ਸਗਲ ਬਨਸਪਤਿ ਮਹਿ ਬੈਸੰਝਕੁ,
ਸਗਲ ਦੁਧ ਮਹਿ ਘੀਆ ॥”

(ਪੰਨਾ—617)

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਲਕੜ-ਘਾਹ-ਫੂਸ-ਪਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭੀ ਇਹ ਅਗਨੀ ‘ਲੁਕੀ’ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੁੱਝੇ ‘ਅਗਨੀ-ਤੱਤ’ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ‘ਅਗਨੀ’ ਦੇ ‘ਲਾਥੇ’ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੇ ‘ਲਾਥੇ’ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਲਕੜ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਵਿਚਲਾ ‘ਅਗਨੀ-ਤੱਤ’ ਗੁੱਝਾ ਹੀ ਲੁਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(A spark is necessary to *ignite and* manifest the *latent fire* hidden in all types of fuels, like wood, coal, petroleum etc.)

ਐਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ‘ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ’ ਹੈ। ਤਦੇ ਉਸ ਨੂੰ

‘ਪ੍ਰੇਮ-ਪੁਰਖ’

‘ਅਤਿ-ਪ੍ਰੀਤਮ’

‘ਰੰਗ-ਰਤਾ’

‘ਲਾਲ-ਪਿਆਰਾ’

‘ਰੰਗੀਲਾ’

‘ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਰੀ’

ਆਦਿ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

1 You are searching in the doubt fallacy of the external (religious) action, but the love-attachment (is found) in spiritual religion. Ram P10 3/2

2 O Nanak, sing the Kirtan of the Lord's Praises; this alone is the eternal faith of Dharma. 299

3 The lamp is lit in the darkness; all are saved in this Dark Age of Kali Yuga, through the One Name and faith in the Dharma. 1387

Among the five elements in this world ‘fire’ too is an element. This element of fire is present and operates secretly in every aspect of worldly life. The world receives this element of fire from the sun. The sun has many more virtues and in all these virtues the element of fire is present. For example in all the life forms the energy that digests food and produces heat is present in the body. This energy too is the off-spring and the form of the ‘element of fire’.

4 Fire is contained in all firewood, and butter is contained in all milk. 617

In the same way in the wood-grass-leaves of flora-fauna too, this ‘invisible’ fire is present. An external spark is necessary to ignite and manifest the hidden latent heat. Without the external spark the wood cannot catch fire and the internal latent ‘element of fire’ remains hidden.

(A spark is necessary to ignite and manifest the latent fire hidden in all types of fuels, like wood, coal, petroleum etc.)

Exactly in the same way, the Infinite Lord is the ‘manifestation of love’. That is why He is remembered as:-

‘Being of Love’

‘Supreme Love’

‘Imbued in Love’

‘Adorable Beloved’

‘Beloved’

‘Beloved Love’

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ 'ਅੰਸ' ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ ।

ਇਹ ਇਲਾਹੀ

'ਪ੍ਰੀਤ ਡੋਰੀ'
ਪ੍ਰੇਮ ਕਣੀ
ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਸ
ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ
ਪਿਆਰ ਖਿਚ
ਪਿਆਰ-ਤਾਰ
ਪਿਆਰ-ਤਾਂਘ,

ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੇ-ਜ਼ਰੇ ਵਿਚ, 'ਕਵਾਉ', 'ਹੁਕਮ', 'ਨਾਮ' ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਰਵਿ-ਰਹੀ-ਭਰਪੂਰ ਹੈ ।

"ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਦਿਸਾ ਵਿਸਾ, ਹੋਇ ਫੈਲਿਓ ਅਨੁਰਾਗ ॥" (ਜਾਪੁ ਪਾ: ੧੦)

"ਅਘੇ ਹੁਕਮਿ ਵਰਤਦਾ ਪਿਆਰਾ,

ਆਘੇ ਹੀ ਫੁਰਮਾਣੁ ॥" (ਪੰਨਾ—606)

"ਸਭ ਮਹਿ ਵਸੈ ਅਤੀਤੁ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥" (ਪੰਨਾ—1128-29)

"ਰੰਗਿ ਰਤਾ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥" (ਪੰਨਾ—23)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਅਗਨੀ' ਸਾਡੇ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ-ਗੁਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ—ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ 'ਬਦਲਾਂ' ਹੇਠ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਇਹ ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ'—ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਾਇਕੀ ਅਲਪ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ।

ਇਸ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਯਾ ਬਾਹਰਵਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ, ਕੋਈ ਬਾਹਰਲੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਚਿੰਗਿਆੜੀ' ਦੀ 'ਜਾਗ', 'ਛੋਹ', 'ਨਦਰ-ਕਰਮ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਗੁਰਮੁਖ-ਪਿਆਰੇ, 'ਤਤ-ਜੋਗ-ਕੇ-ਬੇਤੇ' ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

"ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਉਪਜੈ,

ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਝੋਰੀ ॥" (ਪੰਨਾ—694)

ਪਿਆਰ-ਖਿਚ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ

The Primal Lord has numerous virtues and within these virtues the 'off-spring', 'love' is present.

This divine

'cord of love'
drizzle of love
off-spring of love
love of the innate Self
pull of love
wire of love
pang of love

exists in each and every particle of the creation is all pervading in the form of the 'word', 'hukam' or command.

1 You have manifested yourself in love in all directions and corners. Jaap Pat 10 / 80

2 The Beloved Himself obeys His Will, and He Himself issues His Command. 606

3 The Detached, Dispassionate Lord dwells within all. 1128

4 My Lord and Master is imbued with love; He is totally permeating and pervading .23

In this way, this divine 'energy or fire of love, in its invisible form, is present in all our life-forms. — but it is hidden under the clouds of our materialistic doubt-ridden-fallacy.

This divine 'Self-Love' is an component of the intuitional spiritual realm. It is beyond the understanding and grasp of our materialistic gross intellect.

To awaken or externally manifest the innate 'self-love', there is a need for an external 'culture', 'touch', or merciful glance of grace. This can only take place through some guru-orientated beloved, some high souls who understand the essence of union with God.

5 Without the Saadh Sangat, the Company of the Holy, love for the Lord does not well up; without this love, Your devotional worship cannot be performed. 694

feeling the pull of love

ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਖਿਚੇ ਜਾਣਾ
 ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਨਾ
 ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣਾ
 ਪਿਰਮ-ਰਸ ਵਿਚ ਅਲਮਸਤ ਹੋਣਾ
 ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਤ ਜਾਣਾ
 'ਸਬਦੁ' ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣੀਆਂ
 'ਨਾਮ' ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣਨਾ

being pulled into love
 enjoying the relish of Self-Love
 receiving the light of Divine Knowledge
 getting intoxicated in the relish of love
 getting beaded in the cord of love
 diving into the 'shabad'
 enjoying the hue or colour of 'Naam'

ਹੀ – ਇਲਾਹੀ :

ਇਕੋ-ਇਕ
 ਸਰਬੱਗ
 ਅਟੱਲ
 ਅਭੁਲ

one and only
 dominant
 eternal
 unerring

ਸਾਰੇ 'ਵਿਸ਼ਵ' ਦਾ 'ਆਤਮਿਕ ਧਰਮੁ' ਹੈ ।

is indeed, divinities

“ਸਤਗੁਰ ਮਤਿ ਪਰਥਾਉ,
 ਸਦਾ ਅਨੁਰਾਗੁ ਹੈ ॥
 ਪਿਰਮ ਪਿਆਲੇ ਸਾਉ,
 ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਹੈ ॥”

spiritual religion of the entire world.

*Conducting themselves in the wisdom of the Guru,
 they always remain imbued in the love (of the Lord)
 Feeling fortunate, they quaff (drink) the cup of love (of the Lord) B G V3/13*

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 3/13)

ਏਸੇ ਅੰਤਰ-ਮੁਖੀ 'ਆਤਮਿਕ ਧਰਮੁ' ਦੇ

For the

ਬੁੱਝਣ
 ਸੰਝਨ
 ਪਹਿਚਾਨਣ
 ਕਮਾਉਣ
 ਮਾਣਨ
 ਸਮਾਉਣ

unraveling
 discovering
 recognizing
 cultivating
 enjoying
 absorbing

ਲਈ, ਬਾਹਰਲੇ 'ਮਾਨਸਿਕ ਧਰਮ' ਰਚੇ ਗਏ ਸਨ । ਇਹਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਠ, ਪੂਜਾ, ਵਿਚਾਰ, ਕਰਮ-ਕ੍ਰਿਆ, ਮਰਿਆਦਾ, ਲਿਬਾਸ, ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਕੇਵਲ ਅੰਦਰਲੀ ਸੂਖਮ, ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਿਕ ਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਦੇਵੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਥੂਲ 'ਸੰਕੇਤ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਪਰ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ 'ਸੰਕੇਤ' ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਰਫ 'ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ' ਨੂੰ ਲਿਪਟ ਕੇ 'ਧਰਮੀ' ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਗਹਿਰੇ

of this innate 'spiritual religion', the external intellectual religions have been set up. The external recitations, worship, rites-rituals, conduct, form, religious symbols of these religions are only the material pointers to manifest the internal subtle, invisible, divine desire, or spiritual virtues. But we, not understanding the (actual reason) for these pointers, deem ourselves as 'religious' by being absorbed with only the pointers. With what deep

ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ, ਗੁਰੂਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਦਿ ਬਖਸ਼ੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ, ਦੈਵੀ, ਸੂਖਮ, ਸਵਾਦਲੀ, 'ਮੂਲ-ਭਾਵਨਾ' ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਕੇ, ਬਾਹਰਲੇ ਬਾਹਰਲੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਘਾਲਨਾ, ਸਮਾਂ, ਪੈਸਾ ਗਵਾ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ।

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਸਰੋਵਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੱਛੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰੋਵਰ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਇਕ ਅਥਾਹ ਠੰਡਾ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਹੈ, ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ, 'ਨਾਮ' ਵਿਚ ਪਰੋ ਕੇ ਰਖਣਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਗਿਆਸੂ-ਰੂਪ ਮੱਛਲੀ, 'ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ' ਦੇ ਜਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਕੋ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ—ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਲਖਾਇਕ ਹੈ, ਕਿ ਰੱਬ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਤ, ਪਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਇਹੀ 'ਦੈਵੀ-ਸੇਧ' ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

"ਸਭੋ ਸਾਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ, ਤੁ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸੈ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ ॥"
(ਪੰਨਾ—97)

"ਏਕੁ ਪਿਤਾ, ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ, ਤੁ ਮੇਰਾ ਗੁਰਹਾਈ ॥"
(ਪੰਨਾ—611)

"ਤੂੰ ਜਲਨਿਧਿ, ਹਉ ਜਲ ਕਾ ਮੀਨੁ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਰਹਉ, ਜਲਹਿ ਬਿਨੁ ਖੀਨੁ ॥"
(ਪੰਨਾ—323-24)

"ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ, ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ,
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ, ਸਬੈ ਏਕੈ ਜੋਤ ਜਾਨਬੋ ॥"
(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਪਾ: ੧੦—85)

ਪਰ ਬੇਅੰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਠ, ਪੂਜਾ, ਕਰਮ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ, ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਬਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

"ਮਰਜ਼ ਬੜਤੀ ਗਈ ਜੂੰ ਜੂੰ ਦਵਾ ਕੀ !"

ਜਦ ਮਰਜ਼ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੇ ਸਿਨਾਖਤ

purpose the Gurus and Avtars have blessed us with these pointers, we have divorced ourselves from their internal, divine, subtle, joyous 'prime-motive', and have wasted away a lot of our effort, time and money by getting ourselves trapped in the net of external rites and rituals.

As an example, around religious institutions, pools are constructed to facilitate bathing. There are fish in these pools. These pools and fish are sending this signal that the Infinite Lord's Name is infinitely cool and pure water. The seeker, like the fish, must always bead his consciousness with 'Naam', otherwise, the seeker-like fish will come out from the water of the 'Infinite Lord's' Love', and die. Everyone bathing in the one pool- this too symbolizes that God belongs to all alike, and He is One, and we must leave behind the (constraints of) caste-system and other divisive practices, and adopt a common brotherhood and mutual love.

This divine motivation is also derived from the common langgar of the Guru.

- 1 All share in Your Grace; none are beyond You. 97
- 2 The One God is our father; we are the children of the One God. You are our Guru. 611
- 3 You are the Ocean of Water, and I am just a fish in that Water. In that Water, I remain; without that Water, I would perish. 323
- 4 To serve the One (Lord) is our duty. He alone is the Guru of all. All mankind is to be taken as one manifestation of His light. P10 Akaal Ustat 85

But inspite of doing unlimited *paath* or recitations, worship, rites-rituals, we are still devoid of physical, mental and spiritual blessings.

When the disease worsens, only then the research for its cause

(Diagnosis) ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕੇ ।

ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :—

1. ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ, ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਦਾ ਧੁੰਧਲਾ, ਅਧੂਰਾ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
2. ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਉਤੇ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਕੀ ਆਸਰਿਆਂ ਦੀ ਪਕੜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
3. ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਤੀਵ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।
4. ਇਹਨਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਖਰੀ-ਅਰਥ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡਾ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ, ਭਾਵਨਾ-ਰਹਿਤ ਰਸਮੀ ਰਟਨ (Mechanical) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
5. 'ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਧਨਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਉਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ।
6. ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਸੇਧ ਤੇ 'ਮੰਤਵ' ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
7. ਦੈਵੀ 'ਖਿਚ' ਘਟ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਲਗਾਤਾਰ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।
8. ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।
9. ਜੇ ਕਿਸੇ 'ਤਤ-ਜੋਗ-ਕੇ-ਬੇਤੇ' ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਸੀਬ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਨੀਯਤ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ।
10. ਦੁਖ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਸਰਧਕ ਹੋ ਕੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।
11. ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ 'ਘੋਟਣਾ' ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮਾਨਸਿਕ 'ਮਨੋਰੰਜਨ', 'ਸੁਗਲ' ਅਤੇ 'ਦਿਖਾਵੇ' ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
12. ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ।

and diagnosis is done so that correct treatment can take place.

If we look hard, the causes of our mental and spiritual diseases will appear as follows:-

- 1 We have a hazy, incomplete or erroneous knowledge of our spiritual guide, guru's or God's real form.
- 2 We have superficial faith on our spiritual guide but the attraction of materialistic supports hold greater sway.
- 3 We have no knowledge of the innate meanings of the messages in our religious texts or writings.
- 4 In spite of knowing the literal meanings of these compilations or banis, our paath (recitation), kirtan lacks faith. It is a mechanical routine.
- 5 We do not utilize the 'religious disciplines' in the right way. It is done more for show.
- 6 The purpose of worship and its aim is also wrong.
- 7 Because divine pull is lessened, regular meditation practice is not possible and we fall back to our old ways.
- 8 The company of blessed evolved souls does not take place.
- 9 If we chance upon a meeting with some soul blessed with essence filled divine knowledge, we do not sincerely, faithfully and regularly take advantage of that opportunity.
- 10 When faced with difficulties, we lose faith and leave the path of religious discipline.
- 11 To indulge in religious arguments and debates has become the object of our mental 'entertainment', amusement and showmanship.
- 12 We do not indulge in the innate cultivation of religious sermons.

13. ਕੇਵਲ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸ ਕੇ, 'ਲਕੀਰ ਦੀ ਫਕੀਰੀ' ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ।
14. 'ਧਰਮ' ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਾਇਕੀ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ।
15. ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅਸਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
16. ਸਨ ਦੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜੰਗ (fight) ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
17. ਸੱਚੇ-ਸੁਚੇ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਦੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਾਹੌਲ (Environment) ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਾਂ।
18. ਰੰਗ-ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਧਨਾ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘਟ ਵਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
19. ਸਾਡੀ ਨਿਤ ਦੀ 'ਕਿਰਤ' ਤੇ 'ਸੰਗਤ' ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬੜੀ ਜਿਹੀ ਕੀਤੀ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਦਾ ਅਸਰ ਰੋਜ਼ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
20. ਬਾਰੰਬਾਰ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੇ ਅਮਲੀ (Practical) ਜੀਵਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।
21. ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਈਰਖਾ ਤੇ ਕਟੜਤਾ ਬੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
22. ਸਿਮਰਨ, ਕੀਰਤਨ, ਪਾਠ, ਕਥਾ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਰੀਰਕ ਸੇਵਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਹੀ 'ਭਾਵਨਾ' ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ (Correct motivation and proportion) ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ।
23. ਸਾਡਾ ਖਾਣਾ, ਪੀਣਾ, ਸੌਣਾ, ਪਹਿਨਣਾ ਵੀ ਠੀਕ ਸੇਧ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
24. ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਦਰਜਾ (Lowest priority) ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
25. ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ, ਰਿਧੀਆਂ, ਸਿਧੀਆਂ, ਵਰ, ਸਰਾਪ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ, ਆਪ ਹੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

13. By getting caught in religious dos and don'ts, religious code of conduct and religious symbols, we have become subservient to the lines drawn by these man made rules and in so doing we waste an enormous amount of our time.
14. We have utilized religious for our materialistic gains.
15. The lack of practical religious life-style or its absence has contributed to effectiveness of religious preaching.
16. We do not put up a continuous fight with our baser tendencies
17. We are divorced from the environment of lofty and pure company of the holy evolved souls.
18. Because our interest in entertainment and amusement is greater, we have very little time for (practicing) religious disciplines.
19. Since our daily 'deeds' and 'company' (we keep) is not correct, the little path – worship that we do just gets washed away.
20. We pay no heed to the regular and repetitive meditation and practical life-style.
21. Subtle egotism has caused religious jealousy and extremism to become very big obstacles.
22. We do not imbibe simran, kirtan, paath, kathaa or religious discourse, history, physical service etc. with the correct motivation and proportion.
23. Our eating, drinking, sleeping and dressing (habits) have no correct direction or balance.
24. We have given the lowest priority to religious discipline.
25. By wanting to win self worship (from the masses) we get trapped in occult powers, miracles, showering blessing, uttering curses, and we ourselves become the obstacles of our own spiritual progress.

26. ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਿਆਨਹੀਨ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸੀਂ 'ਸਿੱਧੂਰਨ ਧਰਮ' ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ।
- 27.— ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਬੂਠੀ ਤਸੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਭਲੇ-ਭਲੇਰੇ, ਵਡੇ-ਵਡੇਰੇ ਬਣ ਕੇ ਆਫਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ।
28. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ-ਹੰਗਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਹੰਗਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਨਾ ਅਤੇ ਤਅੱਸੁਬ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ।
29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਹੋਰ 'ਪੱਠੇ ਪੰਦੇ' ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਥਲ ਹਉਮੈ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ ਸੇਧ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।
30. ਇਸ ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ ਨਾਲ ਅਸੀਂ 'ਨਾਮ' ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ।
"ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧੁ ਹੈ,
ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਠਾਇ ॥" (ਪੰਨਾ—560)
31. ਦੋਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਕਾਰਨ, ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਛਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਅਮਲੀ-ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਸਵਟੀ ਉਤੇ, ਇਕ 'ਸਾਧਾਰਣ' ਮਨੁੱਖ, ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਰਮ-ਕ੍ਰਿਆ ਵਾਲੇ 'ਧਰਮੀ' ਵਿਚ, ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਬਲਕਿ, ਸਾਧਾਰਣ ਭਲੇ-ਭਾਲੇ ਮਨੁੱਖ, ਮਾਨਸਿਕ ਫੱਟੀ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਛੇਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਉਧਾਰੀ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਾਣ ਚੜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਾ ਕਠਨ ਹੈ ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, 'ਧਰਮ', ਜੀਵ ਨੂੰ :—

ਪਸ਼ੂ	ਤੋਂ	'ਮਾਨਸ'
ਮਾਨਸ	ਤੋਂ	'ਦੇਵਤਾ'
ਦੇਵਤਾ	ਤੋਂ	ਗੁਰਮੁਖ ਯਾ ਹਰਿਜਨ

ਬਨਾਉਣ ਲਈ :—

ਜ਼ਰੀਆ
ਤਰੀਕਾ

- 26 We have come to regard the focus-less external recitation and worship to be the 'complete religion' and we are very satisfied with this arrangement.
- 27 We appear to be virtuous, accomplished and walking tall in this false religious conviction and we even look down upon others.
- 28 In this way our religious egotism become all the more powerful and with this religious egotism we interact with others with hatred and fanaticism.
- 29 In this way, we provide more fertile ground for our egotism to grow, and with this egotism, we move even further away from the true religious aim.
- 30 With this subtle egotism we remain divorced from 'Naam'
- Ego is opposed to the Name of the Lord; the two do not dwell in the same place.* 560
- 31 The pride of being in the possession of divine virtues, the desire to be worshipped remains intact.

When viewed from a practical life-style, generally, it has been observed that there is hardly any difference between an 'ordinary' man and a religious man who observes religious rites and rituals. But ordinary and simple people are able to absorb the religious teachings easily because their mental (writing) slate is clean. On the other side, it is difficult for people who are tempered with egoistical intellectual knowledge to be influenced by spirituality.

Actually to transform man from

an animal	to	a 'human being'
a 'human being'	to	an 'angel'
an 'angel'	to	a gurmukh (guru-orientated) or god's being

and to make him aware,
an opportunity
a method

ਪਉੜੀ
ਸਾਧਨ
ਰਸਤਾ
ਜੁਗਤ
ਸੇਧ
ਜੋਗ

a step
a way
a path
a technique
a direction
a union

ਦਸਣ ਲਈ, ਰਚੇ ਗਏ ਸਨ ।

ਜੇਕਰ, 'ਧਰਮ' ਨੂੰ 'ਗ੍ਰਹਿਣ' ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ 'ਮਾਨਸ' ਤੋਂ 'ਦੇਵਤੇ' ਆਂਦਿ,
ਨਹੀਂ ਬਣੇ — ਤਾਂ ਸਾਡਾ 'ਧਰਮ' ਧਾਰਨਾ, ਇਕ

ਦਿਖਾਵਾ

ਰੀਸ
ਪਾਖੰਡ

ਮਨ ਦੀ ਝੂਠੀ ਤਸੱਲੀ ਜਾਂ
ਸੁਗਲ

ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੇ 'ਧਰਮ' ਦੀ 'ਰੋਠੀ' ਅਤੇ 'ਬਦਨਾਮੀ'
ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਘੜਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ
ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ 'ਧਰਮ' ਰਚੇ ਹਨ— ਪਰ ਜੇ ਕਰ 'ਮਾਨਸ ਕੀ
ਜਾਤ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ—ਪਸੂਆਂ ਵਰਗੇ, ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ
ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਮਨੁਖ-ਜਾਤੀ' ਦਾ 'ਅਪਮਾਨ' ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ 'ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ' ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

“ਕਰਤ੍ਰਿਤਿ ਪਸੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ ॥

ਲੋਕ ਪਚਾਰਾ ਕਰੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥” (ਪੰਨਾ— 267)

“ਪਸੂ ਮਿਲਹਿ ਚੰਗਿਆਈਆ, ਖੜ ਖਾਵਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਢੇਹਿ ॥

ਨਾਮ ਵਿਹੂਣੇ ਆਦਮੀ, ਪ੍ਰਿਠੁ ਜੀਵਣ ਕਰਮ ਕਰੇਹਿ ॥” (ਪੰਨਾ—489)

“ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਜੈਸੇ ਸਰਪ ਆਰਜਾਰੀ ॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਭਏ ਕੁਕਰ ਕਾਮ ॥

were created.

If we haven't transformed ourselves from 'a human being' to 'an
angel' after adopting the 'religion' etc., then the adoption of our religion is
nothing more than a

a display

an aping

a hypocrisy

a false sense of conviction or

(just) entertainment.

In this way we ourselves are responsible for the 'decline' and the
disparagement of our 'religion'.

The Infinite Lord has fashioned man according to His Own Form, and
for man's spiritual evolvement HE has created 'religions'. But if in spite of
being a part of the human race, we indulge in animalistic deeds and actions,
then we are 'belittling' this 'human race' and we are being 'ungrateful
wretches' for the blessing the Infinite Lord Waheguru has bestowed on us.

1 They belong to the human species, but they act like animals.
They curse others day and night. 267

2 Even beasts have value, as they eat grass and give milk.
Without the Naam, the mortal's life is cursed, as are the actions he performs. 489

3 Without meditating in remembrance on the Lord, one's life is like that of a
snake...
Without meditating in remembrance on the Lord, one acts like a dog. (cont)

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਮ ਜੈਸੇ ਸੀਛ ਛਤਾਰਾ ॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਗਰਧਬ ਕੀ ਨਿਆਈ ॥

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਕੂਕਰ ਹਰਕਾਇਆ ॥”

(ਪੰਨਾ—239)

ਨਿਕੇ ਬੱਚੇ (Baby) ਨੂੰ ਮਾਂ—ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ-ਰੂਪੀ ‘ਮਮਤਾ’ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦੀ, ਪਾਲਦੀ-ਪੋਸਦੀ ਅਤੇ ਲਾਡ-ਲਡਾਉਂਦੀ ਹੈ ।

ਪਰ, ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਨਰਸ ਜਾਂ ਆਯਾ (Nurse) ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਬਚੇ ਦੀ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ—ਪਰ ‘ਬਚਾ’, ਮਾਂ ਦੀ ‘ਮਮਤਾ’ ਵਾਲੀ ਕੌਮਲ ਤੇ ਨਿਘੀ ਪਿਆਰ-ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹੇਗਾ । ਇਸ ‘ਮਾਂ ਪਿਆਰ’ ਦੀ ‘ਮਮਤਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ’, ਬਚੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ‘ਜੀਵਨ’ ਕੌਰਾ, ਫੋਕਾ ਤੇ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ ।

“ਪੀਉ ਦੇ ਨਾਂਹ ਪਿਆਰ ਤੁਲਿ, ਨ ਫੁਫੀ ਨ ਪਿਤੀਏ ਤਾਏ ॥

ਮਾਉ ਹੇਤੁ ਨ ਪੁਜਨੀ, ਹੇਤੁ ਨ ਮਾਮੇ ਮਾਸੀ ਜਾਏ ॥”

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 39/20)

ਇਸ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੈਵੀ, ਕੌਮਲ, ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ, ਕੌਰਾ, ਫੋਕਾ, ਅਤੇ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ ।

ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਅਨੇਕਾਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਿਰਿਆ,

ਕੌਰੇ

ਰਸਮੀ

ਫਿਕੇ

ਅਧੂਰੇ

‘ਬਾਦ ਸੀਗਾਰ

‘ਫੋਟ ਫੋਕਟਈਆ’

ਬਧਾ-ਚਟੀ

ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ

ਗੀਸੋ-ਗੀਸੀ

ਹਉਮੇ-ਵੇੜੇ

‘ਕੂੜ-ਕਿਰਿਆ’

‘ਦੁਜੈ ਭਾਉ’ ਵਾਲੇ, ‘ਮੂਰਦਾ ਸਾਧਨ’ ਹੀ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

- 1 Without meditating in remembrance on the Lord, one is like a horned ram....
Without meditating in remembrance on the Lord, one is like a donkey.....
Without meditating in remembrance on the Lord, one is like a mad dog.....

A mother cares, nurtures and raises her baby with her motherly love, affection and cuddling.

But if the baby is to be raised by a nurse or a nanny, although the upbringing will be good, the child will be devoid of the tender and warm-filled love and the blessing of the mother’s affection. Without this affection of ‘motherly love’ the child’s upbringing and life will be empty, hollow and lacking.

- 2 The love of father’s sister or cousins are not equal to the father’s love.
Love of mother cannot be equaled by the love of the children of maternal uncle and mother’s sister.
V BH G: 39/20

It is clear from this example that without the divine, tender, love-fulfillment, religious-life will remain empty, hollow and lacking.

Without the divine love-fulfillment, the numerous external rites and rituals will remain actions that are

empty

formal

hollow

lacking

false decorations

useless fronts

intact only under pressure

heard instincts

imitations

ego-ridden

false-actions

which will always smack of secondary love, and remain ‘dead or fruitless efforts’.

‘ਮਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਬੱਚੇ’ ਵਿਚਕਾਰ—‘ਮਮਤਾ’ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ ਦਾ ‘ਨਾਤਾ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੀਤ ਡੋਰੀ ਢਿਲੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ‘ਮਾਂ-ਪੁੱਤ’ ਦਾ ਨਾਤਾ ਭੀ ਢਿਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚਾ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ, ਇਲਾਹੀ ‘ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ ਢਿਲੀ ਯਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੀਵ—ਇਲਾਹੀ ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ’ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ‘ਭੁਲਾ’ ਜਾਂ ‘ਗੁਆਚਾ’ ਹੋਇਆ, ‘ਮਨੁੱਖ’ (Prodigal son) ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ, ‘ਆਪ ਹੁਦਰਾ’ ਹੋ ਕੇ, ਜੋ ਭੀ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਸੋ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤ-ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ‘ਖਾਲੀ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

“ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਹੀ ਜਉ ਨਾਮ ਸਿਉ, ਤਉ ਏਉ ਕਰਮ ਬਿਕਾਰ ॥”

(ਪੰਨਾ—252)

“ਨਾਮ ਸੰਗਿ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਲਾਵੈ ॥

ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਤੋ ਨਰਕਿ ਜਾਵੈ ॥” (ਪੰਨਾ—240)

“ਸੋਈ ਮਲੀਨੁ ਦੀਨੁ ਹੀਨੁ, ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਾਨਾ ॥”

(ਪੰਨਾ—813)

ਜਿਹੜੇ ਖਿਆਲ ਯਾ ਨਿਸਚੇ ਸਾਨੂੰ

ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ

ਭਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਖਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਤੇ-ਸਿਧ, ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ, ਅਣਜਾਣੇ ਹੀ :

ਮੁੜ-ਮੁੜ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਸਿਮਰਦੇ ਹਾਂ

ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ

ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਜਿਸ ਨਾਲ, ਉਹ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਨਿਸਚਾ ਸਾਡੇ ਮਨ, ਤਨ, ਹਿਰਦੇ, ਬੁੱਧੀ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਵਿਚ

ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਧੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

Between the mother and the baby there is a relationship of the love-cord of motherliness. If for any reason this love-cord becomes lax then the ‘mother-child’ relationship also becomes loose and the child will be devoid of the ‘motherly love’.

In this way, if the divine ‘cord of love’ in man’s heart becomes slack or breaks, then he will remain bereft of the divine ‘Self Love’. This prodigal son becomes egoistic in the doubt-fallacy of materialism and whatever deeds he does – all are devoid of divine fulfillment of love.

1 When there is no love for the Naam, then these rituals are corrupt. 252

2 One whose mind does not embrace love for the Naam shall go to hell, even though he may perform millions of ceremonial rituals. 240

3 One who forgets God is filthy, poor and low. 813

Those thoughts or inclinations which

which we like

which appeal to us

which attract us

we automatically, spontaneously, without knowing keep

thinking of them,

remembering them

worshiping them

loving them

meditating on them

and this causes the thought or inclination to

descend

thrust

ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਰਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ

ਈਰਖਾ
ਦਵੇਤ
ਖੁਦਗਰਜੀ
ਤਅੱਸਬ
ਘਿਰਨਾ
ਸ਼ੱਕ
ਲੜਾਈਆਂ
ਝਗੜੇ
ਖਿਚੋਤਾਣ
ਜ਼ੁਲਮ

ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਭ ਸਾਡੇ 'ਅੰਦਰਲੇ' ਮਾਨਸਿਕ

ਰਾਮ-ਰੋਲੇ
ਰੋਲ-ਘਚੋਲੇ
ਭੜਬੁ
ਖਿੱਚੋ-ਤਾਣ

ਦਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ 'ਅਕਸ', 'ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੀ ਹੈ ।

“ਜੈਸਾ ਸੇਵੇ ਤੈਸੇ ਹੋਇ ॥”

(As you think—so you become)

ਅਨੁਸਾਰ—ਜਿਸ 'ਖਿਆਲ' ਯਾ 'ਨਿਸਚੇ' ਨੂੰ

ਮੁੜ-ਮੁੜ ਯਾਦ ਕਰੀਏ
ਘੋਟੀਏ
ਅਰਾਧੀਏ
ਸਿਮਰੀਏ
ਅਭਿਆਸ ਕਰੀਏ
ਪਿਆਰ ਕਰੀਏ

permeate
diffuse

into our mind, body, heart, intellect and subconscious ness.

This jealousy
duality
selfishness
prejudice
aversion
suspicion
fights
quarrels
tension
tyranny

which takes place in the world, they are all the external 'reflection', symbol and mark of our 'internal' mental

confusion
commotion
turmoil (and)
harassment.

According to the following line from Gurbani
As you think so you become.

224

Whichever 'thought' or 'belief' you keep

remembering
pounding
repeating
reiterating
practicing
loving

ਉਹੋ ਖਿਆਲ ਜਾ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ 'ਦ੍ਰਿੜ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।
 ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨ, ਇਸ਼ਟ, ਮੰਤ੍ਰ, ਕਰਮ, ਧਰਮ ਦੀ 'ਬੁਨਿਆਦ' ਬਣ
 ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ
 ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ, ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ-ਮੰਡਲ ਅੰਦਰ ਹੀ

ਪਰਵਿਰਤ
 ਗਲਤਾਨ
 ਖੱਚਤ

ਹੋ ਕੇ, 'ਝੂਠੀ' ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਹੀ

ਸਿਮਰਦੇ
 ਧਿਆਉਂਦੇ
 ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ
 ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ
 ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕਰਦੇ
 ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ
 ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ

ਆਏ ਹਾਂ ।

ਗੱਲ ਕੀ, ਇਸੇ 'ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ' ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ
 ਕਿਤੇ ਇਸ ਬਿਨਾਂ, ਹੋਰ ਕੋਈ 'ਸਚੁ' ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ !!

ਇਸ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਕ੍ਰੜੀ 'ਮਾਇਆ', ਸਾਡੇ ਮਨ, ਤਨ, ਹਿਰਦੇ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ
 ਅੰਤਿਮਕਰਨ ਵਿਚ

ਧਸ
 ਵਸ
 ਰਸ
 ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ 'ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ' ਹੀ, ਸਾਡਾ
 ਇਸ਼ਟ
 ਗੁਰੂ
 ਰੱਬ

that thought or belief becomes fixed within us and they become the
 'foundation' of our knowledge, spirituality, holy chants, deeds and religion.

The truth is, over many births, while

living
 getting absorbed
 getting exhausted

in the ignorance of materialistic doubt-fallacy within the tri-attributive
 materialistic sphere, we have been

remembering
 focusing
 practicing
 loving
 worshiping
 serving
 believing

the 'false' materialism.

The point is that we have been think that 'false-materialism' is the be all
 and end all of everything, as if there could be no other 'truth' other than this.

That is why, this false materialism has

thrust
 permeated
 diffused

into our mind, body, heart, intellect and the subconscious and this 'false
 materialism' indeed has become our

spiritual guide
 guru
 god

ਗਿਆਨ
 ਧਿਆਨ
 ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ
 ਪਿਆਰ
 ਜੀਵਨ ਸੇਧ
 ਧਰਮ
 ਕਰਮ
 ਜੀਵਨ

ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ !

“ਦੁਬਿਧਾ ਰੋਗੁ ਸੁ ਅਧਿਕ ਵਡੇਰਾ, ਮਾਇਆ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜੁ ਭਇਆ ॥”
 (ਪੰਨਾ—1153)

“ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ, ਝੂਠੈ ਧੰਧੈ ਮੰਹੁ ॥” (ਪੰਨਾ—134)

ਇਸੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੀ ਖਿਨ-ਖਿਨ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਤਿਅਤਿ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ
 ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ

ਭਗਤੀ
 ਪੂਜਾ
 ਉਪਾਸ਼ਨਾ
 ਘਾਲਨਾ

ਵਿਚ ‘ਜੁਟੇ’ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ !

ਐਸੀ ਘੋਰ ਮਾਇਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰ ਵਿਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ
 ‘ਧਰਮ’ ਜਾਂ ‘ਪਰਮਾਰਥ’ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਭੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਭੀ :—

ਓਪਰੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ
 ਸ਼ਰਧਾ ਹੀਨ
 ਭਾਵਨਾ ਹੀਨ
 ਗਿਆਨ ਹੀਨ
 ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ
 ਰੀਸੋ ਰੀਸੀ
 ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ
 ਵਡਿਆਈ ਲਈ

knowledge
 focus
 aim of life
 love
 life's direction
 religion
 rite
 life.

1 The disease of duality is so very deadly; it causes dependence on Maya. 1153

2 Entangled and enmeshed in the love of false occupations, the whole world is perishing. 134

It is in this materialism that we, from moment to moment, for the whole life, with intense faith and belief, we are attached to it in

devotion
 worship
 adulation
 toil.

In the pitch darkness of materialistic ignorance, even if we take on to a religion or the path of godliness, then that too is done

with a superficial mind
 without any faith
 without any conviction
 without any knowledge
 as a herd instinct
 as an imitation
 as a display
 to seek praise

ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਲਈ
 ਝੂਠੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ
 ਮਾਇਕੀ ਗਰਜ਼ਾਂ ਲਈ
 ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ
 ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਪੜਦਾ ਪਾਉਣ ਲਈ
 ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ
 ਜਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
 ਨਰਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ

to pander to the ego
 to achieve a false sense of conviction
 to satisfy materialistic needs
 to fulfill selfish desires
 to hide bad deed
 to cover up for evil deeds
 to seek protection from the justice of Jam-the couriers of death
 to seek safety from hell

ਧਾਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਸ 'ਸੁਆਰਥੀ'— ਪ੍ਰਮਾਰਥਕ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਚੇਰੇ
 ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲ, ਗਿਆਨ, ਕਰਮ, ਧਰਮ,

In this 'selfish' godly aim, all other lofty, religious thoughts,
 knowledge, deeds or discipline appear

ਉਪਰੇ
 ਫੱਕੇ
 ਬੇ-ਰਸੇ
 ਵਾਪੂ
 ਬੇ-ਲੋੜੇ
 ਵਹਿਮ
 ਠਰਕ
 ਗਲਤ

strange
 hollow
 insipid
 unessential
 unnecessary
 superstition
 addiction
 wrong.

'ਭਾਸਦੇ' ਹਨ !

ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ :—

This is the reason why the mind does not settle or get connected in

ਪਾਠ
 ਭਜਨ
 ਕੀਰਤਨ
 ਸਿਮਰਨ
 ਸਮਾਧੀ

paath—reading of the scriptures
 worship
 kirtan
 simran
 meditation.

ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦਾ ਅਤੇ ਜੁੜਦਾ !

“ਸਾਰੋ ਦਿਨਸੁ ਮਜ਼ੂਰੀ ਕਰੈ ॥

He works all day long,

ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਕੀ ਵੇਲਾ ਬਜਰ ਸਿਰਿ ਪਰੈ ॥”

but when it is time to remember the Lord, then a heavy stone falls on his head.

(ਖੰਨਾ—1143)

1143

“ਬੁਰੇ ਕਾਮ ਕਉ ਦੂਠਿ ਖਲੋਇਆ ॥
 ਨਾਮ ਕੀ ਬੇਲਾ ਪੈ ਪੈ ਸੋਇਆ ॥
 ਬਿਖੈ ਨਾਦ ਕਰਨ ਸੁਣਿ ਭੀਨਾ ॥
 ਹਰਿ ਜਸੁ ਸੁਨਤ ਆਲਸੁ ਮਨਿ ਕੀਨਾ ॥” (ਪੰਨਾ—738)
 “ਜਿਨ ਕੇ ਚਿਤ ਕਠੋਰ ਹੋਹਿ, ਸੇ ਬਹਹਿ ਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
 ਓਥੈ ਸਚੁ ਵਰਤਦਾ, ਕੂੜਿਆਰਾ ਚਿਤ ਉਦਾਸਿ ॥
 ਓਇ ਵਲੁ ਫਲੁ ਕਰਿ ਝਤਿ ਕਢਦੇ, ਫਿਰਿ ਜਾਇ ਬਹਹਿ ਕੂੜਿਆਰਾ
 ਪਾਸਿ ॥” (ਪੰਨਾ—314)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ‘ਧਰਮ’ ਦੀ

ਨਿਖੇਧੀ
 ਬਦਨਾਮੀ
 ਹੇਠੀ
 ਅਪਮਾਨ
 ਨਿਰਾਦਰੀ
 ਮਖੌਲ

ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ‘ਧਰਮ ਨੂੰ :—

ਦਿਮਾਗੀ ਸੁਗਲ
 ਸੌਦਾ-ਬਾਜ਼ੀ
 ਦਿਮਾਗੀ ਅਫ਼ੀਮ
 ਵਹਿਮ
 ਪਖੰਡ
 ਕਾਲਾ ਜਾਦੂ

ਹੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ !!

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ‘ਧਰਮ’ ਧਾਰਦਾ ਭੀ ਹੈ, ਤਾਂ ‘ਧਰਮ’
 ਦੇ ‘ਅਧਿਆਤਮਕ-ਪੱਖ’ ਦਾ ਪੂਰਨ ‘ਅਨੁਭਵੀ-ਗਿਆਨ’ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ—
 ਜਗਿਆਸੂ, ਆਪਣੇ ‘ਆਤਮ-ਪੱਧ’ ਵਿਚ ‘ਭਟਕਦਾ’ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

ਐਸੇ ਜਗਿਆਸੂ, ਪਾਠ, ਪੂਜਾ, ਹਠ, ਧਰਮ, ਕਰਮ, ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਘਾਲਨਾ
 ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹਨ—ਪਰ ‘ਆਤਮਿਕ ਧਰਮ’ ਦੀ ਸੇਧ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ

*He gets up early, to do his evil deeds,
 but when it is time to meditate on the Naam, the Name of the Lord, then he
 sleeps.1...
 He listens to the sounds of sin and the music of corruption, and he is pleased.
 His mind is too lazy to listen to the Praises of the Lord. 3* 738

*Those who have hearts as hard as stone, do not sit near the True Guru.
 Truth prevails there; the false ones do not attune their consciousness to it.
 By hook or by crook, they pass their time, and then they go back to sit with the
 false ones again.* 314

In this way, in our ignorance we are

deprecating
 condemning
 insulting
 belittling
 disrespecting
 ridiculing

our religion and we seem to regard religion as

a mental entertainment
 a transaction
 an intellectual opium
 superstition
 hypocrisy
 black magic.

On the other hand, if someone faithfully embraces ‘religion’, but
 because he does not have complete ‘intuitional knowledge’ of the
 ‘spiritual plane’, the seeker ‘keeps drifting’ on his ‘spiritual-path’.

Such seekers indeed put in a lot of effort in doing paath (reading
 scriptures), worship, penance, discipline, rites and rituals, but without
 the guidance of ‘spiritual religion’, knowledge and

ਸੋਝੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਉਹ ਭੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਹੀ, ਭੰਬਲ-ਭੁਸੇ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ !

ਇਹ ਆਪਣੀ ਘਾਲਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ :—

ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ
 'ਨੈਕ' ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
 'ਭਲੇ-ਭਲੇਰੇ' ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
 'ਗਿਆਨੀ-ਧਿਆਨੀ' ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
 ਪੀਰ ਫਕੀਰ, ਅਉਲੀਏ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ
 ਸਾਧ, ਸੰਤ, ਭਗਤ ਬਣ ਬੈਠਦੇ ਹਨ
 ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਸਦੇ ਹਨ
 ਵਰ-ਸਰਾਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਸਿਰਫ 'ਹਉ-ਧਾਰੀ' ਕਰਮ-ਕਿਰਿਆ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ :

“ਹਉ ਵਿਚਿ ਸਚਿਆਰੁ ਕੂੜਿਆਰੁ ॥
 ਹਉ ਵਿਚਿ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਵੀਚਾਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—466)

“ਸਿਧੁ ਹੋਵਾ ਸਿਧਿ ਲਾਈ, ਰਿਧਿ ਆਖਾ ਆਉ ॥
 ਗੁਪਤੁ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ਬੈਸਾ, ਲੋਕੁ ਰਾਖੈ ਭਾਉ ॥
 ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ, ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥” (ਪੰਨਾ—14)
 “ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭੁ ਮੋਹੁ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥” (ਪੰਨਾ—593)

“ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰੈ ਹਉ ਧਾਰੈ ॥
 ਸਮੁ ਪਾਵੈ ਸਗਲੇ ਬਿਰਥਾਰੈ ॥” (ਪੰਨਾ—278)

“ਨਾਮ ਸੰਗਿ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਲਾਵੈ ॥
 ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਤੋ ਨਰਕਿ ਜਾਵੈ ॥” (ਪੰਨਾ—240)

“ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪੈਨਣੁ ਖਾਣੁ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਹੈ,
 ਧਿਗੁ ਸਿਧੀ ਧਿਗੁ ਕਰਾਮਾਤਿ ॥” (ਪੰਨਾ—650)

'ਹਉਧਾਰੀ' ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਕ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

awareness, they will continue to face confusion in the doubt fallacy of the materialistic realm.

Based on their effort they

believe they are making spiritual progress
 assume they are virtuous
 think they are the epitome of goodness
 feel they are already divines
 want to be addressed as pirs, and fakirs
 are sadhus, sants, bhagats
 get caught in occult powers
 speak about the inaccessible and the unfathomable
 bless as well as curse

but all these mental achievements are just the workings of the ego-ridden.

- 1 *In ego they become truthful or false.
In ego they reflect on virtue and sin.* 466
- 2 *If I were to become a Siddha, and work miracles, summon wealth and become invisible and visible at will, so that people would hold me in awe -seeing these, I might go astray and forget You, and Your Name would not enter into my mind.* 14
- 3 *Riches and the supernatural spiritual powers of the Siddhas are all emotional attachments; through them, the Naam, the Name of the Lord, does not come to dwell in the mind.* 593
- 4 *If someone does millions of good deeds, while acting in ego, he shall incur only trouble; all this is in vain.* 278
- 5 *One whose mind does not embrace love for the Naam shall go to hell, even though he may perform millions of ceremonial rituals.* 240

Without the Name, all food and clothes are worthless; cursed is such spirituality, and cursed are such miraculous powers. 650

Apart from the 'egoistical' seeker there is another intellectual

ਵੀ ਹੈ, ਜੋ 'ਧਰਮ' ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ :—

ਪੜਨਾ-ਪੜਾਉਣਾ
 ਸਮਝਨਾ-ਸਮਝਾਉਣਾ
 ਗਿਆਨ-ਘੋਟਣਾ
 ਫਿਲੋਸਫੀਆਂ-ਘੋਟਣੀਆਂ
 ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨਾ
 ਦਿਮਾਗੀ ਸਿੰਗ ਅੜਾਉਣੇ
 ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ
 ਵਾਲ ਦੀ ਖਲ ਉਤਾਰਨੀ
 ਦਿਮਾਗੀ ਸੁਗਲ
 ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ
 ਨੇਕੀ ਕਰਨੀ
 ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨੇ
 ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਨੇ
 ਹਸਪਤਾਲ ਖੋਲਣੇ
 ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣੇ
 ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਖੋਲਣੇ
 ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲਣੀਆਂ
 ਰੀਡਿੰਗ-ਰੂਮ ਬਣਾਉਣੇ
 ਗਿਆਨ ਸਦਨ ਖੋਲਣੇ
 ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ
 ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਨੇ

ਹੀ, 'ਇਲਾਹੀ ਧਰਮ' ਸਮਝੀ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਸੇ ਲੋਕ ਏਸੇ ਵਿਚ 'ਸਿਤੁਸ਼ਟ' ਹੀ ਨਹੀਂ—ਬਲਕਿ 'ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ' ਵਿਚ 'ਲੇ-ਭਲੇਰੇ', 'ਨੇਕ', 'ਪਰਉਪਕਾਰੀ' ਬਣਕੇ, ਆਫਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ !

"ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸੇਵਾ ਨ ਹੋਵਈ, ਤਾ ਮਨੁ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ ॥"
 (ਪੰਨਾ—560)

"ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਵਈ, ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੁਝਿਆ ਜਾਇ ॥"
 (ਪੰਨਾ—560)

"ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸਭਿ ਪੜਿ ਥਕੇ, ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਆਰੁ ॥" (ਪੰਨਾ—650)

group, who with their sharp intellect, believe that :-

learning and teaching
 understanding and explaining
 intellectual discoursing
 discoursing philosophy
 debating and arguing
 locking intellectual horns
 creating controversies
 skinning the hair
 intellectual pastime
 subject of the intellect
 being virtuous
 helping others
 donating and doing charity
 opening hospitals
 building temples
 opening schools and colleges
 making reading rooms
 opening houses of knowledge
 carrying out preaching
 organising seminars

of 'religion' is indeed (the practice of) 'divine religion', and such people are not only satisfied with this (belief of theirs), they are also, under the influence of 'subtle egotism', gloating over the fact that they are 'virtuous', 'righteous' and 'self-less'.

1 In egotism, selfless service cannot be performed, and so the soul goes unfulfilled. 560

2 In egotism, devotional worship cannot be performed, and the Hukam of the Lord's Command cannot be understood. 560

3 Reading in egotism, all have grown weary; through the love of duality, they are ruined. 650

“ਵਿਣੁ ਪਾਰਸੈ ਪੂਜ ਨ ਹੋਵਈ, ਵਿਣੁ ਮਨ ਪਰਚੈ ਅਵਰਾ ਸਮਝਾਏ ॥
ਗੁਰੂ ਸਦਾਏ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧਾ, ਕਿਸੁ ਓਹੁ ਮਾਰਗਿ ਪਾਏ ॥”

(ਪੰਨਾ—491)

ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, (Institutions) ਵਿਦਿਅਕ ਅਸਥਾਨ ਬਣਾ ਕੇ, ਲੇਖ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪਵਾ ਕੇ :—

ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਬਣਨਾ
ਭਲੇ-ਭਲੇਰੇ ਬਣਨਾ
ਪਾਰਗਰਾਮੀ ਬਣਨਾ
'ਮੁਖੀ' ਕਾਰਕੁਨ ਬਣਨਾ
ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਬਣਨਾ
'ਕੁਰਸੀ' ਲਈ ਲੜਨਾ
ਖਿਚੋ ਤਾਣ ਵਧਾਉਣੀ
ਪਾਰਟੀ-ਬਾਜ਼ੀ ਰਚਾਉਣੀ
ਦਿਮਾਗੀ ਸਿੰਗ ਅੜਾਉਣੇ
ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਵਧਾਉਣੇ
ਰਾਮ-ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਾ
ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨੀ
'ਹਉਮੈ' ਨੂੰ ਪੱਠ ਪਾਉਣੇ

ਹੀ, 'ਧਰਮ' ਦੀ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਸਮਝੀ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਹ ਭਟਕਣਾ ਤੇ ਭੁਲੇਖਾ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰ ਜਗਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਕਈ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਜਗਿਆਸੂ-ਨੇਕ-ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੰਗੇਰੀ ਅਤੇ ਉਚੇਰੀ 'ਸੇਵਾ' ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲ ਭੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੂਖਮ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਮਾਨਸਿਕ ਭੁਲੇਖਾ' ਅਤੇ 'ਦਿਮਾਗੀ ਸੁਗਲ' ਹੈ ।

“ਮਾਨ ਅਭਿਮਾਨ ਮੰਧੋ, ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਨਾਹੀ ॥

ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ ਇਹੁ ਕੀਰਤਿ ਕਰਲਾ ॥”

(ਪੰਨਾ—51)

“ਸਤੀਆਂ ਮਨਿ ਸੰਤੋਖ ਉਪਜੈ, ਦੇਣੈ ਕੈ ਵੀਚਾਰਿ ॥

ਦੇ ਦੇ ਮੰਗਹਿ ਸਹਸਾ ਗੁਣਾ, ਸੰਭ ਕਰੇ ਸੰਸਾਰੁ ॥”

(ਪੰਨਾ—466)

1 Without becoming the philosopher's stone, he does not inspire others to worship the Lord; without instructing his own mind, how can he instruct others? The ignorant, blind man calls himself the guru, but to whom can he show the way? 491

Religious societies and institutions which set up educational centers and print (religious)articles and books and project themselves as and indulge in

parishioners of selfless service
being virtuous
being supremely evolved ones
being principal directors
being chief architects
fights to preserve their positions
escalation of tension
creation of party politics
locking intellectual horns
increasing hatred and enmity
spreading confusion
fulfilling personal agendas
pandering to their ego

think that this is the goal of religion.

This confusion and fallacy can be literally seen in practically every place.

Many knowledgeable seekers sincerely want to participate in righteous and lofty service, but they forget that all this is the manifestation of 'subtle egotism' and a 'mental fallacy' an 'intellectual pass-time.

2 One who is influenced by praise and blame is not God's servant..... People talk on and on about Him; they consider this to be praise of God. 51

3 In the minds of the virtuous, contentment is produced, thinking about their giving. They give and give, but ask a thousand-fold more, and hope that the world will honor them. 466

“ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਅਰੁ ਦਾਨ ਕਰਿ, ਮਨ ਮਹਿ ਧਰੇ ਗੁਮਾਨੁ ॥
ਨਾਨਕ ਨਿਹਫਲ ਜਾਤ ਤਿਹ, ਜਿਉ ਕੁੰਚਰ ਇਸਨਾਨੁ ॥”

(ਪੰਨਾ—1428)

“ਨ ਭੀਜੈ ਰਾਗੀ ਨਾਦੀ ਬੋਦਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਸੁਰਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿ ॥”

(ਪੰਨਾ—1237)

“ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰੈ ਹਉ ਧਾਰੇ ॥ ਸ੍ਰਮ ਪਾਵੈ ਸਗਲੇ ਬਿਰਥਾਰੇ ॥”

(ਪੰਨਾ—278)

“ਪੜਿ ਪੜਿ ਗਡੀ ਲਦੀਅਹਿ, ਪੜਿ ਪੜਿ ਭਰੀਅਹੀ ਸਾਥ ॥

ਪੜਿ ਪੜਿ ਬੋੜੀ ਪਾਈਐ । ਪੜਿ ਪੜਿ ਗਡੀਅਹਿ ਖਾਤ ॥

ਪੜੀਐ ਜੇਤੇ ਬਰਸ ਬਰਸ, ਪੜੀਅਹਿ ਜੇਤੇ ਮਾਸ ॥

ਪੜੀਐ ਜੇਤੀ ਆਰਜਾ, ਪੜੀਅਹਿ ਜੇਤੇ ਸਾਸ ॥

ਨਾਨਕ ਲੇਖੇ ਇਕ ਗਲ, ਹੋਰ ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ ॥”

(ਪੰਨਾ—467)

ਇਸ ਤਰਾਂ, ਆਤਮਿਕ ‘ਤਰੱਕੀ’ ਦੀ ਬਜਾਇ—ਇਹ ਜਗਿਆਸੂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ‘ਆਤਮਿਕ ਧਰਮੁ,’ ਜਾਂ ‘ਨਾਮ’ ਤੋਂ ਹੋਰ ‘ਦੁਰੇਡੇ’ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

‘ਅਮਲੀ’ ‘ਆਤਮਿਕ ਧਰਮੁ’ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਲੇ ‘ਓਪਰੇ ਧਰਮ’ ਵਿਚ ‘ਫਰਕ’ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ :—
ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇ ਸਰੂਰ ਦੀ :—

ਮਸਤੀ

ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹੀ

ਉਤਸ਼ਾਹ

ਉਮਾਹ

ਹੌਂਸਲਾ

ਜੋਸ਼

ਨਿਰਭੈਤਾ

ਦਲੇਰੀ

ਧੱਕੜ-ਸ਼ਾਹੀ

ਹਉਮੈ

ਆਦਿ, ਦੀ ‘ਨੀਵੀ ਰੰਗਤ-ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ :—

- 1 Those who make pilgrimages to sacred shrines, observe ritualistic fasts and make donations to charity while still taking pride in their minds
- O Nanak, their actions are useless, like the elephant, who takes a bath, and then rolls in the dust. 1428
- 2 He is not won over by music, songs or the Vedas.
He is not won over by intuitive wisdom, meditation or Yoga. 1237
- 3 If someone does millions of good deeds, while acting in ego, he shall incur only trouble; all this is in vain. 278
- 4 You may read and read loads of books; you may read and study vast multitudes of books.
You may read and read boat-loads of books; you may read and read and fill pits with them.
You may read them year after year; you may read them as many months are there here are.
You may read them all your life; you may read them with every breath.
O Nanak, only one thing is of any account: everything else is useless babbling and idle talk in ego. 467

In this way instead of ‘progressing’ spiritually, these seekers move even further from the ‘spiritual religion’ or ‘Naam’ mentioned in Gurbani.

To understand the difference between ‘practical’ ‘spiritual religion’ and the ‘superficial religion’ that is for display, the following example can be very helpful:-

The pleasure of the base emotions of alcohol’s:-

intoxication

carelessness

enthusiasm

exuberance

confidence

zeal

fearlessness

daringness

aggressiveness

egotism

etc., automatically, by itself, forcibly surfaces and manifests itself in every aspect of his life’s

ਸੋਚਣੀ
ਬੋਲਣੀ
ਤੱਕਣੀ
ਕਰਨੀ
ਚਾਲ
ਅਦਾ
ਵਰਤਾਉ

thoughts
talks
views
deeds
ploys
plans
interactions

ਦੁਆਰਾ-ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ, ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ, ਉਭਰ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ, ਬੁੱਧੀ, ਚਿਤ, ਸਿਆਣਪ, ਡਰ, ਭੈ ਉਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਕੇ-ਪ੍ਰਗਟ ਪਹਾਰੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

and weighing upon his mind, intellect, conscience, fear and worry, it gets revealed to the whole world.

ਇਹ 'ਸਰੂਰ'-ਉਸ ਦੇ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਹੋਣ ਦਾ 'ਸਾਖੀ' ਯਾ 'ਸਬੂਤ' ਹੈ।

This feeling of intoxication is the evidence or proof of his being an alcoholic.

ਜੇਕਰ ਇਹ 'ਸਰੂਰ' ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਤੀ ਯਾ 'ਕੁਰਲੀਆਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਗਈ!! ਉਹ ਅਜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ 'ਸਰੂਰ'-ਉਸਦੇ 'ਦਿਮਾਗੀ ਸੁਗਲ' ਤਾਈਂ 'ਸੀਮਤ' ਹੈ।

If this feeling of intoxication is not evident, then he has not taken any alcohol or he has just gargled without swallowing it. He is just having dreams of the thoughts of alcohol, or the intoxication of the alcohol is limited to his 'intellectual merriment' (it has not gone into his blood stream).

ਨਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹੇ ?
ਰੰਗ ਕਿਵੇਂ ਖਿੜੇ ?
ਮਸਤੀ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ ?
ਜੋਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹੇ ?
ਦਲੇਰੀ ਕਿਵੇਂ ਗੱਜੇ ?

How can alcohol take effect?
How does the joyous feeling bloom?
How can intoxication come about?
How can excitement arise?
How can daringness thunder?

'ਸਰੂਰ' ਦੀ 'ਮਸਤੀ' ਹੀ, ਸ਼ਰਾਬੀ ਦਾ 'ਨਿਜੀ ਅਮਲੀ ਧਰਮ' ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਰੂਰ ਦਾ 'ਰੰਗ-ਰਸ' ਮਾਣਨਾ ਹੀ, ਉਸਦਾ 'ਧਰਮ ਕਮਾਉਣਾ' ਹੈ।

The ecstasy of the intoxication is the 'personal practical religion' of the alcoholic, and the joyousness of experiencing this intoxication is indeed the cultivation of his religion.

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਮਲੀ, ਕ੍ਰੋਧੀ, ਲੋਭੀ, ਚੋਰ, ਡਾਕੂ, ਵਿਭਚਾਰੀ, ਜੁਆਰੀਏ, ਸਮਗਲਰ, ਆਦਿ ਦੇ- 'ਨਿਜੀ-ਧਰਮ' ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

In the same way many more examples of addiction to anger, greed, theft, robbery, sexual misconduct, gambling, smuggling etc. (of people who indulge in these as their) 'personal-religion' can be given.

ਇਹ 'ਅਮਲੀ'—ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਾਹਰਲਾ 'ਧਰਮ' ਧਾਰਦੇ ਭੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਪਰਾ ਜਿਹਾ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ 'ਦਿਮਾਗੀ ਸੁਗਲ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਾਗ ਭੀ ਦਿਮਾਗੀ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦਾ ਉਬਾਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਗਧਾ-ਵੇਰਾਗ' ਭੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

“ਦਿਲ ਬਹਿਲਾਨੇ ਕੇ ਲਿਏ,
ਗਾਲਿਬ ਯੇ ਖਿਆਲ ਅਛਾ ਹੈ।” (ਗਾਲਿਬ)

ਮਨੁਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਯਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ 'ਸੰਗਤ' ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਮਨੁਖ-ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ 'ਰੁਚੀ' ਬਦਲ ਕੇ ਨੀਵੇਂ ਪਾਸੇ ਵਲ ਪਲਟਾ ਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚੇਰੀ-ਚੰਗੇਰੀ, 'ਦੈਵੀ ਸੰਗਤ' ਉਸ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪਲਟ ਕੇ ਉਚੇਰੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਯਾ 'ਗੁਰਮੁਖ' ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

“ਜੇ ਜੈਸੀ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ, ਸੋ ਤੈਸੇ ਫਲੁ ਖਾਇ॥” (ਪੰਨਾ—1369)

ਕਬਹੂ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਇਹੁ ਪਾਵੈ॥

ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ॥” (ਪੰਨਾ—278)

“ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਬਿਨਸੈ ਸੰਗੁ॥” (ਪੰਨਾ—281)

ਉਪਰਲੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਸਰ-ਦਾਇਕ ਅਤੇ ਦਾਮਨਿਕ

ਪਰਿਵਰਤਨ

ਤਬਦੀਲੀ

ਪਲਟਾ (Transformation)

ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ :—

ਉਚੇਰੀ

ਚੰਗੇਰੀ

ਸੱਚੀ

ਸੁਚੀ

ਆਤਮਿਕ

ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ

These addicts, even if they adopt some external 'religion' then it is just a superficial display, a kind of an 'intellectual fun or release'. Their emotive expressions too are nothing but the release of intellectual emotional steam and this is sometimes referred to as donkey's outpouring.

'To amuse the heart,

This thought is good'.

Galib

In man's life, the cause of transformation or change is the company he keeps.

If man can mix with alcoholics and become an alcoholic, and his thinking takes a flip and moves towards baser tendencies, then it follows that a lofty-virtuous, divine company can transform his inclinations to some higher nobler level and make him into an angel or 'gurmukh'.

1 According to the company it keeps, so are the fruits it eats. 1369

2 Sometimes, this being attains the Company of the Holy. From that place, he does not have to come back again. 178

3 In the Company of the Holy, all other associations vanish. 281

From the above discussion it is clear that to bring about an effective and dynamic

change

alteration

transformation

in the life of man a continuous

lofty

virtuous

true

pure

divine

love of the SELF

ਵਾਲੀ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਅਤੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

“ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਹੋਵੈ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਓਹੁ ਵਧਾਈਐ, ਤਿਉ ਤਿਉ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰੰਗੁ ॥”
(ਪੰਨਾ—71)

“ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਰੋਗੁ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਾਧ ਰਿਦ ਬਸੈ ॥
ਨਾਨਕ ਉਧਰੈ ਸਾਧ ਸੁਨਿ ਰਸੈ ॥” (ਪੰਨਾ—272)
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਸਰਪਰ ਨਿਸਤਰੈ ॥ (ਪੰਨਾ—272)
“ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਾਇਆ ਤੇ ਭਿੰਨ ॥” (ਪੰਨਾ—271)
“ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਬਿਨਸੈ ਸਭ ਸੰਗੁ ॥” (ਪੰਨਾ—281)

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਜੀਵ ਦੀ 'ਬਿਰਤੀ' ਨੂੰ

'ਹਉਮੈ' ਵੇੜੇ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ
ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ
'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ' ਜਾਂ 'ਨਾਮੁ'
ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ
'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਅਤੇ
'ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ', ਅਥਵਾ
'ਅਟੁਟ ਸਿਮਰਨ'

ਦੀ ਕਮਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਤਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ :—

“ਮਿਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥” (ਪੰਨਾ—12)
“ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਦਿੜੈ ਸਭਿ ਧਰਮ ॥” (ਪੰਨਾ—271)

ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਦਾ :—

ਅਸਲੀ
ਅਮਲੀ
ਗੁਪਤ
ਇਕੋ-ਇਕ
ਸਚਾ

'company of the holy' is mandatory.

- 1 *The Supreme Lord showers His Mercy, and we find the Saadh Sangat, the Company of the Holy.
The more time we spend there, the more we come to love the Lord. 71*
- 2 *In the Company of the Holy, all diseases are cured...
The Supreme Lord God dwells in the hearts of the Holy.
O Nanak, listening to the sweet words of the Holy, one is saved... 272*
- 3 *In the Company of the Holy, you shall surely be saved.272*
- 4 *In the Company of the Holy, one is rid of Maya.271*
- 5 *In the Company of the Holy, all other associations vanish. 281*

In other words, for man's concentration

to be removed from
the ego ridden materialistic world,
and taken to the 'realm of divine manifestation'
or 'Naam',
the 'company of evolved souls' and
the 'chant only the 'Naam' or
'uninterrupted simran'

most certainly has to be cultivated.

That is why in Gurbani

- 6 *Join the Saadh Sangat, the Company of the Holy; vibrate and meditate on the Jewel of the Naam. 12*
- 7 *In the Company of the Holy, one's Dharmic faith is firmly established. 271*

has been described as man's

real
experiential
secret
one and only
true

ਸਰਬੱਗ
ਵਿਸ਼ਵ
ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ
ਰੁਣਝੁਣ ਲਾਉਂਦਾ
ਪ੍ਰੇਮ ਮਈ
ਰਸ-ਮਈ
ਚਾਉ-ਮਈ

dominant
universal
alive and active
with celestial music
love filled
relish filled
joyous

‘Divine Religion’.

‘ਆਤਮਿਕ ਧਰਮੁ’ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

Cont/..... lekh 54

(ਚਲਦਾ...)

